

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ
МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Рішенням вченої ради
Інституту спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
протокол №6 від 27 червня 2024 року
Голова вченої ради

 В.В.Засенко

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПСИХОЛОГІЧНУ СЛУЖБУ В ІНСТИТУТІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
І ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ**

I. Загальні положення

- 1.1. Положення про психологічну службу в Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України (далі – Інститут) розроблено на підставі Положення, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 22 травня 2018 року № 509 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31 липня 2018 року за № 885/32337.
- 1.2. Положення визначає мету, структуру психологічної служби, організацію управління нею, основні завдання, принципи, функції, зміст та порядок діяльності працівників психологічної служби Інституту, є правовою та організаційно-методичною основою її роботи.
- 1.3. В Інституті діє психологічна служба, що забезпечує своєчасне і систематичне вивчення психологічного розвитку здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня), мотивів їх поведінки і діяльності з урахуванням вікових, інтелектуальних, фізичних, гендерних та інших індивідуальних особливостей, сприяє створенню умов для виконання освітніх і виховних завдань Інституту.
- 1.4. Психологічне забезпечення освітнього процесу в Інституті здійснюють психологи психологічного консультативно-тренінгового центру, що функціонує та входить до структури Інституту. Додаткові посади психологів для функціонування психологічної служби не передбачені штатним розписом Інституту.
- 1.5. Метою діяльності психологічної служби є сприяння створенню умов для соціального та інтелектуального розвитку здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня), охорони психічного здоров'я, надання психологічної та соціально педагогічної підтримки всім учасникам освітнього процесу відповідно до цілей та завдань системи освіти.

- 1.6. У своїй діяльності психологічна служба керується Конституцією України, законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», іншими законами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, а також цим Положенням.
- 1.7. Терміни, що використовуються у цьому Положенні, вживаються у значеннях, наведених у законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про охорону дитинства», «Про соціальні послуги» та інших актах законодавства України.
- 1.8. Психологічна служба співпрацює з органами охорони здоров'я, соціальної політики, молоді та спорту, внутрішніх справ, іншими органами виконавчої влади, а також комунальними закладами соціального захисту дітей, підтримки сімей, дітей та молоді, фахівцями із соціальної роботи об'єднаних територіальних громад, громадськими організаціями.

II. Зміст діяльності психологічної служби

- 2.1. Працівники психологічної служби Інституту підпорядковуються директору Інституту.
- 2.2. Посади працівників психологічної служби не передбачені штатним розписом. Посади обіймають працівники з вищою освітою за відповідною спеціальністю, що працюють в психологічному консультативно-тренінговому центрі, який є структурною одиницею Інституту.
- 2.3. Практичний психолог Інституту здійснює:
 - психологічне забезпечення освітнього процесу;

- психологічний супровід психічного, розумового та соціального розвитку здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня);
- психологічну діагностику та аналіз динаміки психічного, розумового і соціального розвитку здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня);
- психологічний супровід адаптації до умов освітнього процесу;
- реалізацію розвивальних, профілактичних, просвітницьких, корекційних програм з урахуванням індивідуальних, гендерних, вікових особливостей здобувачів вищої освіти та здобувачів наукового ступеня;
- консультативну допомогу всім учасникам освітнього процесу з питань навчання, виховання здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня), особистісного та професійного розвитку тощо; роботу з постраждалими від насильства особами тощо.

2.4. Практичний психолог Інституту бере участь в: освітній діяльності, спрямованій на забезпечення всебічного розвитку здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня) як особистості та найвищої цінності суспільства, їх талантів, інтелектуальних та творчих здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству; роботі дорадчих та виконавчих органів; розробці та впровадженні розвивальних, корекційних програм, посібників, методичних рекомендацій, планів освітньої діяльності з урахуванням індивідуальних, гендерних, вікових особливостей здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня), а також для осіб, які перебувають на індивідуальній чи/та заочній формі навчання;

співпрацює з профкомом Інституту, Радою молодих учених Інституту, науковими керівниками та консультантами, керівниками відділів, заступниками директора, Вченою радою тощо.

- 2.5. Практичний психолог Інститут сприяє: формуванню у здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня) відповідальної та безпечної поведінки в ситуаціях ризику, навичок здорового способу життя, збереження репродуктивного здоров'я, готовності до самореалізації; профільному та професійному самовизначенню здобувачів вищої освіти, формуванню життєвої компетентності; формуванню соціально-комунікативної компетентності обдарованої молоді; попередженню та профілактиці професійного вигорання науково-педагогічних працівників; формуванню психологічної готовності учасників освітнього процесу до взаємодії в інклюзивному середовищі зі студентом, аспірантом, докторантом з особливими освітніми потребами; формуванню психологічної культури учасників освітнього процесу; попередженню будь-яких видів і форм насильства та конфліктів серед здобувачів освіти; формуванню небайдужого ставлення здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня) до постраждалих дітей, усвідомлення необхідності невідкладного інформування науково педагогічних працівників про випадки домашнього насильства і конфліктів серед здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня), що стали їм відомі.
- 2.6. Атестація практичних психологів здійснюється відповідно до чинного законодавства.

III. Основні завдання, принципи та функції психологічної служби

- 3.1. Завдання психологічної служби: збереження та зміцнення психічного та соціального здоров'я, сприяння особистісному,

інтелектуальному, фізичному і соціальному розвитку здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня), шляхом доповнення сучасних методів навчання та виховання ефективними психолого-педагогічними технологіями; сприяння забезпеченню психологічної безпеки, надання психологічної і соціально-педагогічної допомоги всім учасникам освітнього процесу.

3.2. Принципами діяльності психологічної служби є: науковість, цілісність і наступність, професійна компетентність та відповідальність; індивідуальний підхід; доступність соціально-педагогічних та психологічних послуг (допомоги, супроводу); міждисциплінарність, комплексність і системність у здійсненні професійної діяльності; добровільність; партнерство; конфіденційність; дотримання норм професійної етики.

3.3. Функції психологічної служби:

- діагностично-прогностична – психолого-педагогічне вивчення чинників становлення особистості, її індивідуального розвитку;
- організаційно-методична – визначення стратегії, мети, завдань, планування діяльності психологічної служби та координація взаємодії учасників освітнього процесу;
- корекційно-розвиткова – система впливів, спрямованих на подолання визначених проблем, труднощів, шкідливих звичок, негативних емоційних станів тощо у здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня);
- здійснення психолого-педагогічних заходів з метою усунення відхилень у психофізичному та інтелектуальному розвитку і поведінці, подолання різних форм девіантної поведінки;

- сприяння розвитку освітніх, інтелектуальних, загальних, спеціальних та соціальних здібностей, формування мотивації до освітньої діяльності у здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня);
- надання психолого-педагогічної допомоги здобувачам вищої освіти (здобувачів наукового ступеня) з метою адаптації до умов навчання і життєдіяльності;
- консультативна – допомога у вирішенні проблем щодо розвитку, виховання, навчання та формування психологічної і соціальної компетентності учасників освітнього процесу;
- просвітницько-профілактична – поширення психологічних знань, виявлення фактів порушення прав людини, вжиття заходів щодо подолання негативних чинників, які впливають на її життєзабезпечення, моральний та соціальний розвиток, профілактика та попередження негативних впливів;
- соціально-захисна – здійснення соціально-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу, які опинилися у складних життєвих обставинах, перебувають у кризових ситуаціях (постраждали від військових дій, соціальних, техногенних, природних катастроф, перенесли тяжкі хвороби, стреси, переселення, зазнали насильства тощо);
- захист конституційних прав і статусу, законних інтересів здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня).

3.4. Напрями діяльності працівників психологічної служби:

- діагностика – виявлення причин труднощів у навчанні, інтелектуальному розвитку, соціально-психологічній адаптації;

- вивчення та визначення індивідуальних особливостей динаміки розвитку особистості, потенційних можливостей в освітньому процесі, професійному самовизначенні;
- профілактика – своєчасне попередження відхилень у розвитку та становленні особистості, міжособистісних стосунках, запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому процесі;
- корекція – усунення виявлених труднощів соціально-психічного розвитку здобувачів вищої освіти (здобувачів наукового ступеня), зниження ризиків проблем адаптації до освітнього середовища, схильності до залежностей та правопорушень, різних форм девіантної поведінки;
- навчальна діяльність – форма активного співробітництва, направлена на удосконалення, розвиток, формування особистості;
- консультування – багатфункціональний вид індивідуальної та групової роботи, спрямований на вирішення запитів, з якими звертаються учасники освітнього процесу;
- зв'язки з громадськістю – діяльність, спрямована на досягнення взаєморозуміння, співпрацю між окремими особами, колективами, соціальними групами, органами управління, організаціями, державними органами;
- просвіта – формування психологічної та соціальної компетентності учасників освітнього процесу.

3.5. Тривалість робочого тижня та графік роботи практичного психолога університету визначається чинним законодавством. Практичний психолог здійснює діяльність як в Інституті (психологічна просвіта, діагностична, консультативна, освітня діяльність, обробка результатів досліджень тощо), так і за його межами (підготовка до

проведення заходів, оформлення робочої документації, планування, звітність, робота у навчально-методичних та наукових центрах, громадських організаціях тощо).

3.6. Практичному психологу в Інституті надаються окремі робочі та навчальні приміщення (кабінети) для групової та індивідуальної роботи, що забезпечуються необхідними технічними засобами, канцелярським приладдям, навчально-методичними матеріалами тощо.

3.7. Працівник психологічної служби зобов'язаний:

- знати чинне законодавство щодо діяльності психологічної служби у системі вищої освіти та інші нормативно-правові акти, пов'язані з його діяльністю;
- будувати свою діяльність на основі доброзичливості, довіри, у тісній співпраці з усіма учасниками освітнього процесу;
- застосовувати у роботі психологічний і соціологічний інструментарій, рекомендований для використання;
- бути компетентним і постійно збагачувати знання у межах своєї компетенції;
- надавати психологічну допомогу за запитами учасників освітнього процесу;
- уникати будь-яких неофіційних взаємин з учасниками освітнього процесу;
- інформувати учасників освітнього процесу про результати проведених психологічних обстежень, їх значення і можливості подальшого використання (за винятком особистої інформації), про свою діяльність на основі об'єктивних і точних даних таким чином, щоб не зашкодити професії;
- здійснювати індивідуальну діагностику, корекцію за запитом учасників освітнього процесу, отримавши в деяких

(потрібних) випадках письмову згоду батьків/опікунів (законних представників);

- надавати неупереджені оцінювальні судження щодо учасників освітнього процесу, зокрема щодо їх поведінки, особистих рис;
- використовувати науково обґрунтовані методи і технології професійної діяльності;
- поважати професійну компетентність своїх колег та представників суміжних професій;
- популяризувати соціально-психологічні знання;
- поважати гідність здобувачів освіти (здобувачів наукового ступеня);
- виконувати свої посадові обов'язки в межах своїх повноважень;
- нести особисту відповідальність за результати і наслідки своєї професійної діяльності;
- пропагувати здоровий спосіб життя, підвищувати рівень психологічних знань науково-педагогічних працівників;
- постійно підвищувати свій професійний рівень;
- знати вимоги державних стандартів щодо забезпечення освітнього процесу, основні напрями і перспективи розвитку освіти, психолого-педагогічної науки.

3.8. Працівник психологічної служби має право:

- визначати різні види робіт з огляду на потреби закладу, установи;
- планувати діяльність відповідно до рекомендацій методичних установ психологічної служби;
- ознайомлюватися з документами, скаргами, що містять оцінювання його роботи, надавати щодо них роз'яснення;
- захищати професійну честь і гідність;

- здійснювати індивідуальну освітню (наукову, творчу, мистецьку тощо) діяльність за межами закладу освіти;
- отримувати методичну допомогу, в тому числі й супервізію та інтервізію;
- підвищувати кваліфікацію, здійснювати перепідготовку;
- вільно обирати освітні програми, форми навчання, заклади освіти, установи і організації, інших суб'єктів освітньої діяльності, що здійснюють підвищення кваліфікації та перепідготовку працівників психологічної служби;
- відмовитись від виконання розпоряджень директора в тих випадках, коли вони суперечать професійно-етичним принципам та виконання діяльності, не передбаченої трудовим договором, посадовими обов'язками та планом роботи.

IV. Фінансування діяльності психологічної служби

- 4.1. Фінансування діяльності працівників психологічної служби здійснюється на громадських засадах.

V. Зміни, доповнення та чинність положення

- 5.1. Дане Положення вступає в дію з моменту його затвердження директором Інституту.
- 5.2. Внесення змін та доповнень до діючого Положення, відбувається за мотивації змін або доповнень з обов'язковим дотриманням нормативно-правових актів України.
- 5.3. Введення в дію змін та доповнень оформлюється відповідним наказом директора Інституту.
- 5.4. Положення зберігає чинність в перехідний період до затвердження нового Положення, або іншого нормативно-правового акту.